

Granskning av meningsfull vardag

Hallstahammar

September 2020

Lars Näsström

Jacob Svensson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och revisionsfrågor	5
1.3 Revisionskriterier	5
1.4 Avgränsning	5
1.5 Metod	5
2. Iakttagelser och bedömningar	7
2.1 Nämndens ansvar att fånga upp de äldres behov och intresse	7
2.1.1 Mål och budget	7
2.1.2 Värdegrund	7
2.1.3 Genomförandeplaner	8
2.1.3.1 Iakttagelser kring arbetet med genomförandeplaner	8
2.1.3.2 Stickprovskontroll av genomförandeplaner	8
2.1.4 Bedömning	9
2.2 Regelbundna aktiviteter och daglig sysselsättning	9
2.2.1 Generella iakttagelser	10
2.2.2 Gemensamma aktiviteter	10
2.2.3 Individuella aktiviteter/ egen tid	11
2.2.4 Bedömning	11
2.3 Tid för samvaro utevistelse och samtal	12
2.3.1 Kontaktmannaskap	12
2.3.2 Utevistelse	12
2.3.3 Bedömning	12

2.4 De anhörigas uppfattning av att de äldres vardag är meningsfull	13
2.4.1 Information till de anhöriga samt synpunkter från anhöriga	13
2.4.2 Bedömning	13
2.5 Kompetens i verksamheten	13
2.5.1 Bedömning	13
3. Avslutning	15
3.1 Bedömningar mot revisionsfrågor	15
3.2 Rekommendationer	16
4. Bilaga	17
4.1 Kvalitetsmätningar - Brukarundersökningar och öppna jämförelser	17

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hallstahammars Kommun har PwC genomfört en granskning avseende meningsfull vardag, aktiviteter och socialt innehåll inom äldreomsorgens särskilda boenden. Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämnden säkerställer att de som bor i särskilda boenden får sina behov av sociala aktiviteter tillgodosedda på ett kvalitativt tillfredsställande sätt.

Granskningens syfte har besvarats genom följande revisionsfrågor:

- Hur säkerställer nämnden att fånga upp anhörigas uppfattning av att de äldres vardag är meningsfull?
- Finns det regelbundna aktiviteter och daglig sysselsättning?
- Finns tillräckligt med tid för samvaro, utevistelse och samtal?
- Hur säkerställer nämnden att fånga upp de äldres upplevelser av att vardagen är meningsfull?
- Finns tillräcklig kompetens i verksamheten (för dessa områden)?

Utifrån genomförd granskning är den **sammanfattande revisionella bedömning** att socialnämnden **i allt väsentligt** säkerställt att de som bor i särskilda boenden får sina behov av sociala aktiviteter tillgodosedda på ett kvalitativt tillfredsställande sätt.

Underlag för revisionell bedömning redovisas i följande avsnitt.

I syfte att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer:

- Socialnämnden preciserar hur mål på en övergripande nivå i större utsträckning kan ta hänsyn till individens behov i centrum i syfte att arbeta mer efter individens behov som kan vara aktiviteter utöver kulturella aktiviteter och utevistelse.
- Socialnämnden säkerställer att uppföljning av genomförandeplaner även inkluderar kvalitén på innehållet i planerna.
- Socialnämnden initierar utbildning i arbetet med genomförandeplaner.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Kommunen har enligt Socialtjänstlagen (SoL) ett ansvar för att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att säkerställa en skälig levnadsnivå.

Enligt de nationella målen ska de äldre:

- Kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag.
- Kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende.
- Bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg.

Risk finns att brukarna vid kommunens särskilda boenden inte ges tillräckligt inflytande alternativt möjlighet till en sådan aktiv och meningsfull tillvaro som lagstiftningen avser. Exempel på konsekvenser är ökad förskrivning av läkemedel och försämrat allmäntillstånd utifrån att inte uppleva att man har en meningsfull tillvaro utifrån sina förutsättningar.

I Socialtjänstlagen (2001:453) berörs även nationell värdegrund för äldreomsorgen samt ökat brukarinflytande. I enlighet med SoL 5 kap 4§ SoL ska de äldre personerna få leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Socialstyrelsen har författat rekommendationer (SOSFS 2012:3) avseende nationella värdegrund som ska användas som stöd i tillämpningen av dessa bestämmelser.

Avsnittet avseende ökat brukarinflytande i enlighet med 5 kap 5§ SoL innebär att den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja själv när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges

Tidigare forskningar har visat på starka kopplingar mellan hälsa och aktivitet hos de äldre. I den takt som en människa åldras förändras också intressen för aktiviteter enligt teorin om gerotranscendens¹ där individen oftast har större behov av stillhet, ensamhet samt mindre intresse för ytliga sociala relationer. Applicerat på de äldre menas detta att teorin pekar tydligt på att det är nödvändigt att definiera aktiviteter för äldre på nytt sätt, med ny mening och tyngdpunkt och inte dra in aktiviteter för de äldre.

¹ Flertalet individer förutsätts genomgå en åldrandeutveckling som leder till avsevärda förändringar

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om socialnämnden säkerställt att de som bor i särskilda boenden får sina behov av sociala aktiviteter tillgodosedda på ett kvalitativt tillfredsställande sätt.

För granskningen har följande revisionsfrågor utarbetats:

- Hur säkerställer nämnden att fånga upp de äldres upplevelser av att vardagen är meningsfull?
- Finns det regelbundna aktiviteter och daglig sysselsättning?
- Finns tillräckligt med tid för samvaro, utevistelse och samtal?
- Hur säkerställer nämnden att fånga upp anhörigas uppfattning av att de äldres vardag är meningsfull?
- Finns tillräcklig kompetens i verksamheten (för dessa områden)?

1.3 Revisionskriterier

Följande revisionskriterier finns för denna granskning:

- Kommunallagen (2017:725)
- Socialtjänstlag (2001:453)
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Socialstyrelsens Föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS.
- Socialstyrelsens föreskrift om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2011:12) om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre.

1.4 Avgränsning

Granskningen avser socialnämndens ansvarsområde och har avgränsats till Äppelparkens äldreboende. I tid avgränsas granskningen till år 2020.

I övrigt se syfte och revisionsfrågor.

1.5 Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer samt genom analys av för granskningen relevant styrande dokumentation. Utöver detta har även en stickprovsgranskning genomförts avseende 8 (slumpmässigt utvalda) genomförandeplaner, en från varje avdelning.

Intervjuer har genomförts med områdeschef, enhetschefer och personalgrupper på Äppelparkens äldreboende. Sammantaget har totalt 11 personer intervjuats inom ramen för granskningen.

Slutligen har granskningen tagit del av kvalitetsmätningar samt resultat från nationella mätningar.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Nämndens ansvar att fånga upp de äldres behov och intresse

2.1.1 Mål och budget

Kommunfullmäktige i Hallstahammars kommun har beslutat om Mål och budget 2019-2021, som avser hela kommunen. Socialnämnden har totalt utarbetat 17 mål för perioden 2019-2021. Dessa mål gäller för hela nämndens verksamhet vilket också innefattar Individ- och familjeomsorgen.

Vi har för granskningen tagit del av dokumentet Socialtjänstens mål och budget, indikatorer, nyckeltal samt dokument avseende uppföljning. Dokumentet innehåller socialtjänstens mål under perioden 2019-2021 samt hur måluppfyllelsen ska följas upp och med vilka indikatorer som ska användas.

Av de 17 målen återfinns ett mål avseende äldreomsorgen som specifikt identifierats relevant för granskningsområdet. Målet avser att *äldre och funktionshindrade ska ha goda möjligheter att delta i kulturella aktiviteter och utomhusaktiviteter som främjar deras hälsa*. Vid intervjuer framgår att målet i sig generellt upplevs som tydligt.

2.1.2 Värdegrund

Hallstahammar kommuns Socialnämnd införde 2015 en egen lokal värdegrund för äldreomsorgen baserad på de nationella värdegrunderna.

Värdegrunden beskriver hur individen ska uppleva mötet med äldreomsorgen med möjlighet till ett värdigt liv och välbefinnande. Omsorgen ska vara formad utifrån öppenhet, tillit och respekt för individens förutsättningar och önskemål. En lokal värdighetsgaranti har även utarbetats där bla. följande framgår:

- Boende ska vid inflyttning erbjudas en kontaktperson. Kontaktpersonen har ett huvudansvar för den boendes dagliga vård samt medverkar vid upprättande av genomförandeplan tillsammans med den boende.
- Den boende och dess anhöriga ska erbjudas ett välkomstsamtal inom två veckor efter inflyttning på boendet samt ges möjlighet till att ha personal vid sin sida i livets slutskede.
- Personalen ska vid alla tillfällen bära namnskyltar och visa hänsyn exempelvis genom att först knacka på innan de går in.
- Nyrekryterad personal anställs endast om de har passande kompetens.

Av intervjuer framgår att värdegrundsarbete är något som prioriteras och arbetas delvis löpande med. Ett exempel som i sammanhanget lyft fram vid intervjuer är att

planeringsdagar genomförs, där samtlig personal och chefer deltar. Inom ramen för dessa planeringsdagar (som genomförs 2 gånger per år) återfinns inslag och aktiviteter kopplat till värdegrundsarbete.

Vid intervjuer bekräftas att samtliga individer får en kontaktperson tilldelad och att en genomförandeplan upprättas också fungerar i praktiken. Vidare framgår att välkomstsamtal genomförs med boende och anhöriga inom 2 veckor.

2.1.3 Genomförandeplaner

Hur en insats ska genomföras bör dokumenteras i en genomförandeplan, enligt SOSFS 2014:5. Dokumentationen skall vidare utformas med beaktande av den enskildes integritet samt vara saklig och objektiv.

I kommunal verksamhet är det nämnden som ansvarar för att den lagstadgade dokumentationen görs (i enskild verksamhet har huvudmannen motsvarande ansvar). I Hallstahammars kommun åligger ansvaret socialnämnden.

2.1.3.1 Iakttagelser kring arbetet med genomförandeplaner

Kontaktpersonen utgör den person som i huvudsak är ansvarig för genomförandeplanerna. Genomförandeplanen ska enligt rutin upprättas inom 14 dagar från dagen då den boende skrivs in. Det är även inom ramen för genomförandeplanen som den enskildes behov och intressen ska fångas upp i, detta görs vid inskrivning via intervju.

Genomförandeplanerna följs upp vid behov eller 2 gånger per år, varav ett tillfälle vid lönesamtal eftersom dokumentation som helhet finns som ett kriterium vid lönesättning. Uppföljningen avser att samtliga boende har uppdaterade genomförandeplaner. Av intervjuer framgår även att uppföljning av genomförandeplaner säkerställs genom informationsinsatser på arbetsplatsträffar (APT) och boendegenomgångar.

Vi noterar i sammanhanget att uppföljningen inte säger om något om den faktiska kvalitén på genomförandeplanerna. Från intervjuerna framkommer att genomförandeplanerna innehållsmässigt kan ha skiftande kvalitet avseende tydlighet i såväl målformulering som beskrivning av faktiskt genomförande.

Av intervjuer med personal framgår att de upplever att materialet kring genomförandeplanerna skulle kunna utvecklas ytterligare och bli mer detaljrik. De skulle även vilja ha den i digital form så att den kan fyllas i digitalt via dator/läsplatta. I dagsläget återfinns enbart genomförandeplanerna i pappersform.

2.1.3.2 Stickprovskontroll av genomförandeplaner

Genomförandeplaner inom samtliga avdelningar för Äppelparkens äldreboende har granskats. Stickprov har genomförts för en slumpmässigt utvalt boende per avdelning, totalt 8 stycken. Vid genomgången fokuserades det extra på individens hälsa och förutsättningar samt sociala behov och huruvida önskade aktiviteter framgick i genomförandeplanerna.

Stickproven visar på att noggrannheten avseende innehållet i genomförandeplanerna varierar. I samtliga genomförandeplaner framgår individens hälsotillstånd och en kortfattad beskrivning av förutsättningar, exempelvis rullstol. Sociala och generella aktiviteter beskrivs ofta i kortfattade meningar exempelvis promenad, läsa tidningen, se på tv etc. Vi noterar att de förslag avseende aktiviteter som framgår i genomförandeplanerna till övervägande del saknar variation och är av generell karaktär.

I vissa av de granskade genomförandeplanerna framgår när de senast ska följas upp. Vi noterar dock att fall finns där enbart en mycket kort notering i stil med "inga förändringar har skett" eller liknande tillsammans med en underskrift. Vi noterar vidare att uppföljning av vissa granskade genomförandeplaner helt eller delvis saknas.

Vid intervjuer framgår det att genomförandeplaner enbart uppdateras om det skett någon förändring. Vidare framgår av intervjuer med enhetschef att specifik utbildning kopplat till genomförandeplaner inte genomförts.

2.1.4 Bedömning

Revisionsfråga: Hur säkerställer nämnden att fånga upp de äldres upplevelser av att vardagen är meningsfull?

Vi bedömer att revisionsfrågan delvis uppfylls.

Bedömningen baseras på att socialnämndens mål på den övergripande nivån endast fokuserar på kulturella aktiviteter och utevistelse men tar inte i större utsträckning hänsyn till individens behov i centrum i syfte att arbeta mer efter individens behov som kan vara aktiviteter utanför dessa ramar.

Vi noterar i sammanhanget att värdegrundsarbete genomförs på verksamhetsnivå i en högre grad, genom bl.a. upprättande av genomförandeplaner, kontaktpersoner och planeringsdagar.

Genomförandeplanerna följs upp vid behov eller 2 gånger per år varav ett tillfälle vid lönesamtal (uppdaterade genomförandeplaner). Uppföljning av genomförandeplaner säkerställs även genom informationsinsatser på arbetsplatsträffar (APT) och boendegenomgångar. Däremot säger inte uppföljningen något om själva kvalitén på innehållet i genomförandeplanerna, vilket uppmärksammas som en brist.

2.2 Regelbundna aktiviteter och daglig sysselsättning

Kvalitetsuppföljningen för äldreomsorgen i Hallstahammar utgår från nationella brukarundersökningar. Därutöver redovisas verksamhetsberättelser och genomförda sociala aktiviteter årligen för nämnden, vilka utgör underlag för den samlade årsredovisningen. Verksamheten följs löpande av nämnden avseende ekonomi och kvalitet (via tertialrapport, delårsrapport samt vid årsredovisning).

I SKRs sammanställning av 2019 års brukarundersökning inom Vård och Omsorg avseende helhetssyn redovisas att 78 % av de som besvarat enkäten för särskilt boende i Hallstahammar upplever att den enskilde sammantaget är mycket eller ganska

nöjd med sitt särskilda boende. Vilket är en försämring med 6 procentenheter jämfört med 2018 (84 %).²

2.2.1 Generella iakttagelser

För att genomföra aktiviteter ute på verksamheterna finns en gemensam aktivitetsgrupp som huvudsakligen har ansvar för boendets aktiviteter. Gruppen består av enhetschef, samordnare och ett aktivitetsombud per avdelning. Av intervjuer framgår att aktivitetsombudsrollen är ett tilläggsansvar utöver ordinarie uppdrag som undersköterska. Inga direkta förkunskaper behövs för ombudsrollen men förutsätter ett personligt intresse att ta fram idéer samt samordna och bidra med aktiviteter till de boende. Aktivitetsgruppen träffas ca var 3:e månad för att planera kommande aktiviteterna på boendet. Anhöriga ges även tillfälle att delta på de boendeaktiviteter som genomförs.

2.2.2 Gemensamma aktiviteter

Varje dag finns det i alla fall någon gemensam gruppaktivitet i huset som alla boende ges möjlighet att delta i oavsett avdelning. Utöver detta finns även avdelningsvisa aktiviteter (vilka ser lite olika ut beroende på vilka behov de boende har och vad som efterfrågas). I övrigt bestäms detta av avdelningarnas aktivitetsombud.

De gemensamma aktiviteterna utgörs av regelbundna aktiviteter (återkommande aktiviteter med liknande innehåll) och mer varierande aktiviteter. Till regelbundna aktiviteter hör exempelvis; dagliga promenader, filmundervisning, musikunderhållning och bingo. Dessa aktiviteter sker således mer frekvent under en vecka. Utöver de regelbundna aktiviteterna anordnas andra, mer varierande, gemensamma aktiviteter, såsom cruise med "raggarbilar", grillkvällar, pubkvällar, besök/utflykter till olika dagsmål m.m. Aktiviteterna är vanligen ca 1h långa (möjlighet ges till att få vara kvar på aktiviteten för de som vill och orkar). Deltagandet uppges variera beroende på aktivitet men vid ex vis underhållning kommer ca hälften av de boende.

Av intervjuer framgår även att samarbeten mellan kommunens övriga boende i viss mån görs avseende större evenemang, exempelvis deltagande på julmarknad mm. Denna kontakt uppges sköts primärt av enhetschef.

Avseende de gemensamma aktiviteterna framgår det vidare av intervjuer att detta också följs upp på individnivå. Samtlig personal har under det senaste halvåret fått en aktivitetsmall att fylla i, där deltagande i aktiviteten noteras. Detta följs sedan upp i slutet av månaden av enhetschef för att kunna synliggöra vilka som deltar och vilka som inte deltar vid aktiviteterna. Om stora avvikelser noteras (utebliven aktivitet över lång tid) kan vidare insatser göras för att ta reda på orsak.

2.2.3 Individuella aktiviteter/ egen tid

Hallstahammars kommun arbetar utifrån Socialstyrelsens rekommendationer för Individens behov i centrum (IBIC). IBIC utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i dagliga livet. Målet med IBIC är att individen ska få sina

² För mer information, se bilaga.

behov beskrivna på ett likvärdigt sätt oavsett var i landet det är och att individen får möjlighet att stärka sina egna resurser avseende genomförande av aktiviteter och delaktighet. Som en följd av detta har Hallstahammar, precis som många andra kommuner, infört kontaktmannatid/egen tid. Kontaktmannatid innebär att den boende har ett antal timmar (2 timmar) per månad som denne kan disponera efter önskemål tillsammans med sin kontaktman. Val av aktivitet ska helt och hållet bestämmas av individen själv. För att bestämma aktivitet måste man veta vad brukaren vill, vilket främst görs genom att lära känna brukaren successivt samt också prata med anhöriga. Exempel på aktiviteter är bakning, spela spel, samtal mm. Detta dokumenteras av personalen i verksamhetssystem i syfte att tydliggöra vad man upplever fungerar, vilket kan vara viktigt för exempelvis arbete med personer med demensproblematik.

De enskilda aktiviteterna genomförs oftast inom ramen för de 2 timmarna i månaden men om det finns önskemål från den enskilde om ytterligare tid för aktiviteter kan detta genomföras om det finns tid över. Exempelvis genom att omfördela/planera om del av ordinarie sysslor. Det uppges också att aktuell personalbemanning möjliggör för personalen att ianspråkta tid på det sättet.

Utöver detta finns en sk. "brukar-peng", budgetmedel som kan nyttjas till aktiviteter (200 kr /brukare och år). Av intervjuer framgår att dessa medel i många fall inte alltid upplevs räcka till (även om det förekommit fall där denna summa inte helt blivit förbrukad).

2.2.4 Bedömning

Revisionsfråga: Finns det regelbundna aktiviteter och daglig sysselsättning?

Vi bedömer att revisionsfrågan uppfylls.

Bedömningen baseras på att regelbundna aktiviteter erbjuds de boende där det varje dag finns minst en gemensam aktivitet att delta i. Däremot ges inga andra alternativa valmöjligheter på aktiviteter för de som inte har möjlighet att delta.

Vidare kan det dock ske mindre oplanerade aktiviteter med enskilda individer på avdelningarna, detta under förutsättning att det finns tid över för personalen. Dokumentation på att dessa aktiviteter har inträffat görs i viss mån genom ifyllande av aktivitetsmall och registrering i verksamhetssystem.

2.3 Tid för samvaro utevistelse och samtal

Socialnämnden i Hallstahammar betonar i sina mål vikten av en vård och omsorg baserad på aktivering av de äldre genom kulturella och utomhusaktiviteter. Att praktiskt arbeta för att skapa en meningsfull tillvaro och aktiviteter förutsätter att det också finns rätt förutsättningar för att utföra det. Enhetscheferna har ansvaret för att det ska finnas tid för meningsfulla aktiviteter. Förvaltningen har under senaste året infört schemalagd tid för kontaktmannaskap för personalen på boendena.

2.3.1 *Kontaktmannaskap*

Verksamheten tillämpar kontaktmannaskap, som innebär att varje individ på boendet har en kontaktperson som har extra ansvar för individen och planering och genomförande av dennes vård och omsorg. Detta innefattar exempelvis kontakter med anhöriga, genomförandet av aktiviteter samt att upprätta och följa upp samt uppdatera genomförandeplanen.

Avsatt tid för kontaktmannaskap är ca 1h per brukare per vecka. Det finns vidare ett schema där varje avdelning har fått signera när de har genomfört en sådan aktivitet. Enhetschef får sedan till sig detta schema månadsvis för uppföljning som sedan sammanställs och följs upp per avdelning.

Det framgår av våra intervjuer att personalen ges utrymme till att prioritera sociala aktiviteter/ samtal med de boendena. Detta uppges till viss del möjliggöras av boendets bemanningstal om 0,8 personal per brukare.

2.3.2 *Utevistelse*

Den aktivitet som omfattas av utevistelser är de gemensamma promenader som dagligen erbjuds boende. Det framgår av intervjuer att detta är en aktivitet som till viss del beror på väder. Vidare framgår att utemiljön tillhörande Äppelparken årsvis även tillåter andra former av utevistelser såsom att exempelvis äta lunch/middag ute eller utevistelse i form av att sitta tillsammans och umgås i solen vid fin väderlek.

Utöver detta förekommer även övriga aktiviteter som genomförs i mindre utsträckning och oftast under sommarhalvåret, exempelvis cruise med "raggarbilar".

2.3.3 *Bedömning*

Revisionsfråga: Finns det tillräckligt med tid för samvaro, utevistelse och samtal?

Vi bedömer att revisionsfrågan uppfylls.

Bedömningen baseras på att utevistelse (i form av dagliga aktiviteter) erbjuds boende på granskade verksamheter samt på att kontaktmannaskap tillämpas inom verksamheterna, personal med extra ansvar för individen. Bedömningen baseras vidare på att personalen har utrymme för att kunna prioritera sociala aktiviteter/ samtal med de boendena som löper utöver den ordinarie avsatta tid för kontaktmannaskap om 1 timme per vecka.

2.4 *De anhörigas uppfattning av att de äldres vardag är meningsfull*

2.4.1 *Information till de anhöriga samt synpunkter från anhöriga*

Anhöriga hittar information om de boendes aktiviteter på uppsatta whiteboardtavlor på respektive boende och på vissa monitorer där aktiviteter också framgår. På kommunens hemsida noteras att Äppelparken i viss mån även lägger ut information avseende exempelvis både inom- och utomhusaktiviteter. Det går även bra för anhöriga att delta vid dessa aktiviteter om så önskas.

Om anhöriga har synpunkter/åsikter om verksamheten ringer de in till enhetschefen eller kommunicerar detta via kontaktpersonen. Av intervjuer framgår att dialogen från anhöriga generellt upplevs fungera bra. Utöver detta går även nyhetsbrev ut till anhöriga.

2.4.2 Bedömning

Revisionsfråga: Hur säkerställer nämnden att fånga upp anhörigas uppfattning av att de äldres vardag är meningsfull?

Vi bedömer att revisionsfrågan uppfylls.

Bedömningen baseras på att information till anhöriga sker via anslag på fysisk anslagstavla, vid behov skriftlig information samt till viss del via kommunens hemsida. Sociala medier som Instagram och Facebook används också som ett sätt att informera om verksamheten. I övrigt kommuniceras anhörigas synpunkter och åsikter via samtal till enhetschef eller via kontaktperson.

2.5 Kompetens i verksamheten

Äldreomsorgens värdegrund innefattar att enbart personal med rätt kompetens för verksamheten anställs. Enligt intervjuer utgörs personalen på de avdelningar vi granskat till övervägande del av undersköterskor.

En särskild utbildning har genomförts inom demensvården där bland annat exempelvis meningsfull vardag har diskuterats och berörts. Utbildningen är enligt uppgift genomförd 2019 och all personal ska ha genomfört denna utbildning. Det framgår vidare av intervju att fortbildningar i någon större utsträckning inte är planerade, en starkt bidragande orsak till detta uppges vara det pågående utbrottet av COVID -19.

Vi noterar i sammanhanget avsaknaden av utbildning gällande genomförandeplaner, vilket även tas upp som ett utvecklingsområde vid intervjuer.

2.5.1 Bedömning

Revisionsfråga: Finns tillräcklig kompetens i verksamheten (för dessa områden)?

Vi bedömer att revisionsfrågan delvis uppfylls.

Bedömningen baseras på att personalen som ansvarar för aktiviteter har en undersköterska utbildningen i grunden och har ofta god erfarenhet av att arbeta med äldre. Det handlar mer om att personen som är ansvarig finner ett intresse för att vara ansvarig för uppdraget.

Ingen specialutbildning bedöms krävas för dessa specifika områden. Dock kan det vara en rekommendation att fortbildning erbjuds avseende arbetet med genomförandeplaner.

3. Avslutning

3.1 Bedömningar mot revisionsfrågor

Revisionsfråga	Kommentar	
Hur säkerställer nämnden att fånga upp de äldres upplevelser av att vardagen är meningsfull?	Delvis uppfyllt Socialnämndens mål på en övergripande nivå fokuserar endast på kulturella aktiviteter och utevistelse men tar inte i större utsträckning hänsyn till individens behov i centrum i syfte att arbeta mer efter individens behov som kan vara aktiviteter utanför dessa ramar.	
Finns det regelbundna aktiviteter och daglig sysselsättning?	Uppfyllt Regelbundna aktiviteter erbjuds de boende där det varje dag finns minst en gemensam aktivitet att delta i. Även mindre oplanerade aktiviteter kan ske med enskilda individer på avdelningarna, detta under förutsättning att det finns tid över för personalen.	
Finns tillräckligt med tid för samvaro, utevistelse och samtal?	Uppfyllt Utevistelse (i form av dagliga aktiviteter) erbjuds boende på granskade verksamheter. Kontaktmannaskap tillämpas även inom verksamheterna som har extra ansvar för individen. Personalen har utrymme för att kunna prioritera sociala aktiviteter/ samtal med de boendena som löper utöver den ordinarie avsatta tid för kontaktmannaskap om 1 timme per vecka.	
Hur säkerställer nämnden att fånga upp anhörigas uppfattning av att de äldres vardag är meningsfull?	Uppfyllt Information till anhöriga sker via anslag på fysisk anslagstavla samt till viss del via kommunens hemsida och sociala medier, vid behov ges även skriftlig information. I övrigt kommuniceras anhörigas synpunkter och åsikter via samtal till enhetschef eller via kontaktman.	

Finns tillräcklig kompetens i verksamheten (för dessa områden)?

Delvis

Ingen specialutbildning bedöms krävas för dessa specifika områden. Dock kan det vara en rekommendation att fortbildning erbjuds avseende arbetet med genomförandeplaner.

I dagsläget har personalen som ansvarar för aktiviteter en undersköterska utbildningen i grunden och har ofta god erfarenhet av att arbeta med äldre. Det handlar mer om att personen som är ansvarig finner ett intresse för att vara ansvarig för uppdraget.

Utifrån genomförd granskning är den **sammanfattande revisionella bedömning** att socialnämnden ***i allt väsentligt*** säkerställt att de som bor i särskilda boenden får sina behov av sociala aktiviteter tillgodosedda på ett kvalitativt tillfredsställande sätt.

3.2 Rekommendationer

I syfte att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer:

- Socialnämnden preciserar hur mål på en övergripande nivå i större utsträckning kan ta hänsyn till individens behov i centrum i syfte att arbeta mer efter individens behov som kan vara aktiviteter utöver kulturella aktiviteter och utevistelse.
- Socialnämnden säkerställer att uppföljning av genomförandeplaner även inkluderar kvalitén på innehållet i planerna.
- Socialnämnden initierar utbildning i arbetet med genomförandeplaner.

4. Bilaga

4.1 Kvalitetsmätningar - Brukarundersökningar och öppna jämförelser

Förvaltningen gör inga egna brukarundersökningar inom äldreomsorgen utan utgår från socialstyrelsens brukarundersökning som sker årligen. Socialstyrelsen tillsammans med SKR presenterar årligen rapporten "Öppna jämförelser av vården och omsorgen om äldre", som är en indikatorbaserad jämförelse avseende vård och omsorg. I rapporten är det möjligt att jämföra kommunernas äldreomsorg samt få en uppfattning om deras kvalitet.

Enligt Hallstahammar kommuns sammanställning av Socialstyrelsens öppna jämförelser och brukarundersökning 2019 framgår att kommunen i många fall ligger i det mellersta skiktet sett till hela riket. Tabellen nedan (tabell 1) visar på ett urval av nyckeltal för Hallstahammars kommun.

Tabell 1.

Indikator, öppna jämförelser 2019	Hallstahammars kommun	Strukturellt liknande kommuner	Riket
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	90	94	88
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - bemötande (mycket nöjda), andel (%)	81	76	75
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - sociala aktiviteter, andel (%)	73	64	61
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - inflytande och tillräckligt med tid, andel (%)	47	56	50

2020-09-09

Lars Näsström

Lars Näsström

Rebecka Hansson

Rebecka Hansson

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorerna i Hallstahammars kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2020-03-19. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.